

'Les Grandes Baigneuses' (1906). Museu d'Art de Philadelphia.

Cézanne, al complet

Paul Cézanne, el que és considerat pare del post-impresionisme, es presenta ara amb tota la seva grandesa a la Tate Gallery de Londres. Per primera vegada en seixanta anys es podrà veure conjuntament des dels inicis de la seva obra fins l'últim quadre que va pintar. L'acurada exposició fa presagiar un rotund èxit.

Els grans mestres de la pintura en tota la història de l'art són això mateix, grans mestres que anem recuperant, redescobrint, i dels qual gaudim una vegada darrere l'altra.

Estem en l'època de les grans exposicions retrospectives que com si es tractés de les grans estrelles de rock quan fan un *tour* mundial, exhaurixen entrades i provoquen autèntiques modes. Paul Cézanne (1839-1906) és el gran pintor, considerat el pare del post-impresionisme, al qual s'ha dedicat una magnífica retrospectiva ara exposada a la Tate Gallery de

TATE GALLERY

'Les Grandes Baigneuses'
(1894-1905). National Gallery,
London.

'Monte Santa Victoria' (1902-1904). Museu d'Art de Philadelphia.

Londres fins el 28 d'abril d'enguany.

El projecte ha estat elaborat en col·laboració entre la Tate Gallery de Londres, la Reunion des Musées Nationaux de París i el Museu d'Art de Philadelphia.

La mostra celebra el centenari de l'única exposició de què Cézanne va gaudir en vida, organitzada pel comerciant d'art Ambroise Vollard. L'artista francès ja ha estat objecte en els darrers anys d'un considerable nombre d'exposicions que han estudiat aspectes concrets de la seva obra. En aquest sentit l'actual mostra és la primera retrospectiva des de la que va tenir lloc a París el 1936. Així doncs, per primera vegada en 60 anys podem veure conjuntament des dels inicis de l'obra del pintor fins al darrer quadre que va pintar.

Cézanne va ser el més marginat, menys entès i sobretot el menys

TATE GALLERY

exposat del grup de joves pintors coneguts com els impressionistes que primer van mostrar la seva obra a París el 1870. Ara, però, i per aquelles injustícies o bromes que juga el pas del temps, Cézanne està considerat la figura més rellevant del grup d'artistes que van canviar irreversiblement la direcció de l'art occidental.

Una exposició espectacular. La qualitat de l'exposició no es basa només en la categoria i importància de les obres del pintor, sinó també en l'increïble muntatge fet per la Tate Gallery. La mostra, que ha estat exposada a París des del 30 de setembre fins el 14 de gener, va tenir sens dubte un gran èxit d'audiència, però com la majoria de crítics han destacat, no ha arribat a la qualitat del muntatge de Londres. La peça clau que cal tenir en compte en aquest baròmetre de qualitat és la il·luminació. Entrant en la primera sala de l'exposició una impressió a priori que assalta l'espectador és que els quadres estan suspesos entre llum i espai. Una perfecta i estudiada il·luminació acompanya el visitant per les sales i produeix una perfecta simbiosi entre llum, obra i espai.

L'exposició està organitzada cronològicament, amb una sala inicial on veiem les primeres incursions de Cézanne en el món de la pintura. A mesura que passem a través de l'exposició se'ns descobreixen les diferents etapes que va experimentar l'autor combinant no solament estils pictòrics, sinó també l'ús de diverses tècniques pictòriques, com oli, aquarel·la o dibuix i diferents temàtiques, com retrats, natures mortes, paisatges, estudi dels clàssics, etc.

'L'etern femení' (1877).
Museu Paul Getty de Malibu, Califòrnia.

En conjunt s'exposen noranta de les grans obres de Cézanne i setanta aquarel·les i dibuixos, tot i que un aspecte clau en aquesta mostra és la trobada de les dues versions finals de *Les Grandes Baigneuses* de la National Gallery de Londres i del Museu d'Art de Philadelphia. La història d'aquestes dues obres és confusa. Va començar a treballar en el tema de dones banyistes en un paisatge el 1894 i va ser vist en diferents ocasions amb els quadres inacabats fins la seva mort el 1906. Se sentia massa vell per enfrontar-se a les models nues i per això va pintar fent servir la imaginació i la memòria. L'explicació més raonable és que va pintar ambdues obres més o menys simultàniament, tot i que la versió de Philadelphia representa la plasmació final de les seves idees. Segons els experts, l'anàlisi de la tècnica de la versió de Londres, de traç més confús i més inacabada, indica que aques-

ta va ser pintada amb posterioritat. Sigui quin sigui el veredict final el fet és que estan considerades com les millors obres de Cézanne.

L'objectiu d'aquesta espectacular exposició és fer arribar l'obra de Paul Cézanne a tota mena de públic, tal i com comenta Nicholas Serota, director de la Tate Gallery: "Quan organitzen un projecte com aquest volem arribar a diferents audiències. Intentem aportar algun element nou per a aquells que simplement gaudeixen visitant exposicions". Una cosa hi ha clara: l'èxit d'aassistència està assegurat. Si a París, malgrat les vagues, es van vendre 600.000 entrades, a Londres s'espera batre el rècord abans que tanqui l'exposició a finals d'abril.

En aquest sentit les grans retrospectives s'estan convertint en víctimes del seu propi èxit. Si per una banda ens hauríem de mostrar ufanosos que no solament l'estrena de la darrera pel·lícula de James Bond creï expectatives tan altes, hi ha un preu que s'ha de pagar: la qualitat del visionat malgrat els esforços demostrats pel director del museu: "La idea va ser donar a les obres l'espai suficient perquè un gran nombre de públic pugui veure l'exposició i admirar cada quadre sense la sensació d'aclapament o d'estar tapant la visió a algú altre".

La realitat, però, és que per culpa de l'èxit de convocatòria es produeixen aglomeracions per intentar veure certes obres. De totes maneres són petits esforços que valen la pena de fer per admirar aquesta magnífica retrospectiva de Paul Cézanne, un artista que va ser descrit per Pablo Picasso com el seu únic mestre.

Maria Bordonaba (Londres)